

«Σ' ἔλους μαχαίρι καὶ φωτιά!» φωνάζει ὁ Γενζερτῆχος. Δεμέν' οἱ σκλάβοι ἀραδιαριά τὸ δῆμο καρτεροῦνε, Κ' ἕνα σκλαβάκι μοναχὰ δὲν καρτερεῖ, κοιμάται. Καὶ σταυραῖτὸς μ' ἄλάνοιχα φτερούγια τὸ σκεπάζει. Κι' ὁ Βάνδαλος ἑαφνίζεται, κι' ὁ ἄγριος προστάζει: —Μὴ τὸν πειράξετε τὸ νιὸ τὸ γλυκοκοιμισμένο, Κι' αὐτὸς θὰ γίνῃ βασιλιᾶς, θὲ ν' ἀνεβῆ σὲ θρόνο! Κι' ἀντὶ μαχαίρι καὶ φωτιά τ' ἀνοίγει τὴν ἀγκάλῃ. Κι' ὁ νιὸς ἐγίνῃ βασιλιᾶς κι' ἀνέβηκε σὲ θρόνο!»

Κ' ἤρθε κ' ἡ μάνα κ' ἔσκυψε, τὸ φίλησε, καὶ εἶπε:

«Σοῦ πρέπει ἐσέν', ἀγάπη μου, βασιλικὸ στεφάνι!
Ἐσένα εἶνε πατρίδα σου τ' Ἀλέξανδρου ἡ πατρίδα,
Ἐσένα εἶν' ὁ πατέρας σου χρυσοῦ δεντροῦ κλωνάρι,
Κ' ἐγὼ πετράδι ταπεινὸ κορώνας ἀγιασμένης.
Αἷμα κρατεῖ 'ς τὰς φλέβαις σου ἀγιοκωνσταντινάτο!
Ἀκόμα δὲν ἐστέρεψαν, παιδί μου, οἱ Ἀρσακίδαι,
Ἀκόμα θεὸς νὰ βγάλουνε 'ς τὸν κόσμον βασιλιᾶδες!»

Κι' ἀκόμα ἔστεκε ὁ αἰτὸς μ' ἄλάνοιχα φτερούγια!

Αὐγοῦλα τέτοια ἐγέλασε 'ς τὰ σκλαβωμένα πλήθη,
Τέτοια δροσιά ζωτάνεψε καρδίαις μαραζωμέναις
Στὴν ὥρα τοῦ μεσημεριοῦ, 'ς τοῦ θεριστῆ τὸ κάμμα.
Ὁ μακροφτέρουγος αἰτὸς φτερούγιασε καὶ πάει
Μ' ἀπύεινε τὸ μάγεμμα τοῦ ἴσκου του γιὰ πάντα.
Καὶ ἀπὸ κείνη τῆ στιγμῆ κι' ἀπὸ τῆ μέρα ἐκείνη
Τὸ νιὸ τὸν εἶχαν κόνισμα καὶ τὸν ἐπροσκυνοῦσαν!

Γ'

Τὸ τραγοῦδι τοῦ πουλιοῦ

Καὶ τὸν ῥωταῖς ὁ βασιλιᾶς, ἀφέντης ὁ Κρυτάγων:

—Ποιὸς εἶσαι, νιὲ ῥεήφανε κι' ἀρχοντοφορεμένε;

—Εἶμαι τῆς χήρας τὸ παιδί, τῆς χήρας τὸ βλαστάρι.
Μακεδονία ὁ τόπος μου καὶ Νίκη τὸ χωριὸ μου!

—Δὲ μένει 'ς τὸ παλάτι μου, παιδί, 'ς τὴ δούλεψί μου,
Νὰ μοῦ κρατᾶς τὸ σκηπτρό μου, τάρματα νὰ μοῦ
[ζῶνης,
Καὶ τὴν πλατεῖα πορφύρα μου 'ς τὰς πλάταις μου
[νὰ ρίχνης,
Νάχης περίσσια τάγαθά, καντάρια τὸ χρυσάφι;

—Πολλὰ τὰ ἔτη, ρῆγά μου, κ' ἡ χάρις σου μεγάλη!
Τὸ χῶμα τὸ ἐλεύθερο παλάτ' εἶνε γιὰ μένα,
Δουλεῦν μόν' ὅπ' ἀγαπῶ κι' ὅπου μὲ λαχταροῦνε.
Εἶνε βαρὺ τὸ σκηπτρό σου γιὰ τὰ δικά μου χέρια,
Κι' ὅταν μὸς τύχη ἀρματωσιὰ, τῆ ζῶνομαι ὁ ἴδιος.
Ἡ μάνα μου δὲ μ' ἔμαθε τὴν τέχνη τῆς στολιστρας,
Καὶ μέσα 'ς τὸ χρυσάφι σου τὸν ὕπνο μου θὰ χάσω!

Ἔτσι ἀποκρίθηκε ὁ νιὸς 'ς τοῦ βασιλιᾶ τὰ λόγια.
Τὰ λόγια τὰ λεθέντικα τὰ εἶπε μὲ κόρης γλύκα,
Κ' ἐχύθηκε 'ς τὴν ὄψι του βαφῆ τριανταφυλλένια.

Καὶ συννεφιάζει ὁ βασιλιᾶς κι' οἱ ἄρχοντες φρενιάζουν.
Ὁ νιὸς ἐφέρθη ἀπόκοτα καὶ θάνατος τοῦ πρέπει.
Ὁλόρθος ἀπ' τὸ θρόνον του νινάζεται ὁ Κρυτάγων,
Φιλεῖ τὸ νιὸ 'ς τὸ μέτωπο, τοῦ λέει παλληκαρίσια:

—Γύρνα, παιδί, 'ς τὴ μάνα σου καὶ τρέξε 'ς τοὺς
[δικούς σου
Καὶ γλέντησε τῆ νιότη σου, χάρου τὴν ἀφοδιά σου.
Ἄν εἶσαι λιονταρόπουλο, εἶμαι κ' ἐγὼ λιοντάρι!
Σὰν ἀγριέψ' ἡ θάλασσα καὶ σηκωθῆ φουρτοῦνα

Καὶ ρίξη μύρια τρίμματα 'ς τὴν ἕρα τὸ καράδι,
Κ' οἱ τασιδιώταις στριμωχθοῦν ἔρμι οὐ σὲ μιὰ βαρκοῦλα
Καὶ φέρονται καὶ δέρνονται τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς
[νύχταις

Καὶ μὴν ἀπέραντη ἔρημιὰ ἀπὸ νερὸ τοὺς τρώει
Κ' ἔξαρν', ἀπάντεχα, βαθειὰ, λευκὸ πανὶ ἀντικρύσου
Ὅπου σαλεύει, ἀπλώνεται, σιμῶνει ὀλοένα, —
Δὲ νοιώθουν τόση ἀγνὴ χαρὰ, τόσο τρελλὸ μεθῦσι,
Τέτοια ἐγκάρδια βοῆ δὲ χύνουν 'ς τὸν ἄερα,
Κ' ἔτσι θερμά 'ς τὸν οὐρανὸ τὰ χέρια δὲ σηκώνουν,
Ἐάν τῆ χαρὰ καὶ τῆ βοῆ μὲς 'ς τὸ λαὸ τῶν σκλάβων
Ἐάν εἶδαν πῶς ἐγύρισεν ὁ νιὸς ἀνάμεσὸ τους.

Κι' ἀκούσθη τότ' ἕνα πουλί 'ς ἕνα δεντρί κρυμμένο,
Κι' ἀκούσθη νὰ γλυκαρχινᾷ περίχαρο τραγοῦδι.
Δὲν κελαιδάει ἄνθρωπος, σάν ἀνθρωπος μιλάει:

«Ἐψὲς γλυκοκοιμήθηκα κ' εἶδα μέσ' 'ς τ' ὄνειρό μου
Τῆς Πόλις τὸ καμόρωμα, τῆς Πόλις τὸ παλάτι,
Καὶ 'ς τὴν αὐλὴ τοῦ παλατιοῦ, 'ς τὴ μέση, ἕνα δέντρο.
Τὸ δέντρο μοιάζει 'ς τὴ θωριά, 'ς τὸ ψῆλος κυπαρίσσι.
Ἐχει χρυσὰ τὰ φύλλα του, χρυσὰ καὶ τὰ κλαδιά του,
Εἶνε χρυσὴ κ' ἡ ρίζα του, χρυσὴ εἶνε κ' ἡ κορφὴ του,
Καὶ 'ς τὴν κορφὴ του ὀλόψηλα κάθεται νιὸς λεθέντικος,
Κ' εἶνε τῆς χήρας τὸ παιδί, τῆς χήρας τὸ βλαστάρι.
Ἄνατολή, καμάρωνε, καὶ Ζηλοφθόνα, Δύσι,
Καὶ ντύσου 'ς τὰ γιορτιάτικα, Βυζάντιο ἑακουσμένον
Μακεδονίτικη γενιὰ καινούρια ἐξφυτρῶνει
Κι' ἀπλώνει γιὰ βλαστάρια τῆς 'ς τὸν κόσμον βασιλιᾶδες,
Κ' εἶνε τῆς χήρας τὸ παιδί τὸ πρῶτό της βλαστάρι.
Ἄνοίγει κ' ἡ Χρυσόπορτα καὶ διάπλατη προσμένει
Οἱ βασιλιᾶδες νὰ διαβοῦν μ' ὀλόλαμπρα στεφάνια.
Σκίστε τῆ γῆ καὶ μέσα τῆς κρυφθῆτε τρομασμένοι,
Σαρακηνοὶ καὶ Νορμανοὶ καὶ Βούλγαροι καὶ Ῥῶσοι!»

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν, ἐγκρίνασα τὴν πρότασιν τοῦ Παστέρ περὶ συστάσεως ἰδίου θεραπευτηρίου τῶν λυσσάντων, προέκλεσε τὴν συλλογὴν ἐράνων πρὸς τοῦτο· πανταχόθεν δ' ἀποστέλλονται θαψιλεῖς ἔρνοι καὶ ἐλπίζεται ὅτι ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου θὰ συναχθῆ τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν πρὸς ἔδρασαν τοῦ θεραπευτηρίου. Ὅταν δὲ συντελεσθῆ τὸ ἔργον, θὰ μετακομισθῆ εἰς τὸ νέον κατὰστάμα τὸ ἐργαστήριον τοῦ Παστέρ· ἀλλ' ἀναντιρρήτως ἐπὶ μακρὴν θὰ ἐκλύη τὴν προσοχὴν καὶ τὴν περιεργείαν τοῦ κοινοῦ ἢ οἰκίας, ἐν ᾗ εὐρίσκειται νῦν τὸ ἐργαστήριον ἐκεῖνον, ὅπου ἐγένοντο αἱ πρῶται ἐρευναι καὶ τὰ πρῶτα πειράματα πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς θεραπείας τῆς λύσσης, δι' ὧν ἐπετεύχθη καὶ ἐπεθεβαιώθη ἡ λαμπροτάτη καὶ σωτηρία ἀνακάλυψις φορμάκου τῆς δεινῆς ἀσθενείας. Ὅθεν τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρουσαν νομίζομεν τὴν ἀνάγνωσιν περιγραφῆς τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Παστέρ, ὡς ἔχει νῦν, καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν γίνεται ὁ ἐνοφθαλμισμός. Τὴν περιγραφὴν ταύτην ἐσταχυολογήσαμεν ἐξ ἄρθρου τοῦ γνωστοῦ ἐπιστήμονος H. de Parville, ὅστις διὰ βραχέων καὶ ἐπιχωρίως διδάσκει ταῦτα τοὺς ἀναγνώστας.

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΤΟΥ ΠΑΣΤΕΡ

Ὁ ἴος παρασκευάζεται ἐν τῷ ὑπογεῖῳ τῆς οἰκίας, ὅπου τὸ φῶς δὲν εἶναι ἄφθονον. Πολλὰ κλωθὰ δικτυωτά, ὧν ἕκαστον εἶναι διηρημένον κατὰ διαζώματα, κεινται ἐπὶ τραπεζῶν. Ἐν ἐκάστῳ διαζώματι ὑπάρχει ἀνὰ εἰς κόνικλος, χρησιμεύων εἰς παρασκευὴν τοῦ λυσσικοῦ ἴου.

Διότι ἐκ πάντων τῶν κόνικλων ἐκείνων, εἰς οὓς τεχνητῶς μεταδίδεται ἡ φοβερά ἀσθένεια, γίνεται ἡ προμήθεια τοῦ ἰοῦ· τὸ ἔργον ἐξακολουθεῖ ἕνευ διακοπῆς ἀπὸ τριῶν καὶ πλέον ἑτῶν, καὶ τὸ καινοφανές τοῦτο ἐργοστάσιον ἔχει ἄφθονον τὴν πρώτην ὕλην.

Ἐπειδὴ ἐξ ἐκάστου ἐκ λύσεως θνήσκοντος κόνικλου ἐνοφθαλμιζέται ὁ ἰὸς εἰς ἄλλον, ἐκ τούτου δὲ εἰς ἄλλον πάλιν, καὶ οὕτω καθεξῆς, ἡ παραγωγὴ τοῦ λυσοικῆ ἰοῦ δὲν ἔπαυσεν, ἀφ' οὔτου ἤρχισεν ὁ Παστέρ τὰ πειράματά του. Ἐπισκοποῦντες τοὺς κλωβοὺς βλέπομεν ἀγωνιῶντας κόνικλους· κατάκεινται οὗτοι πρηνεῖς, ἀκαμπτῆ ἔχοντες τὰ μέλη· ἀναπνεύουσιν ἔτι, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν θά ἐπέλθῃ ὁ θάνατος ἐκ παραλυτικῆς λύσεως· οἱ κόνικλοι οὗτοι θά χρησιμεύσωσιν εἰς παρασκευὴν τοῦ λυσοικῆ ἰοῦ τῆς αὔριον. Καὶ οὕτω καθ' ἐκάστην ἰκανοὶ τὸν ἀριθμὸν κόνικλοι θυσιάζονται, ὅπως προμηθεύσωσιν εἰς τοὺς ὑπεράνω αὐτῶν ἀναμένοντας ἀσθενεῖς τὸ σωτήριον φάρμακον.

Λαμβάνοντες μόριον τοῦ προμήκου μυελῶ τοῦ θανόντος κόνικλου, καὶ ποιοῦντες δι' ἀβαπτίστου τρυπάνου διάτρησιν τοῦ κρανίου ζῶντος κόνικλου ἐνοφθαλμιζοῦσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον τούτου τὸ μόριον τοῦ μυελῶ, ἐν ᾧ ἐνιζάνει λυσοικῆς ἰὸς. Μετὰ ἐπτὰ ἀκριβῶς ἡμέρας, θνήσκει ἐκ παραλυτικῆς λύσεως καὶ ὁ κόνικλος, εἰς ὃν ἐγένετο ὁ ἐνοφθαλμισμός. Ὅθεν καθ' ἐκάστην εἶναι ἀναγκαῖον νὰ θυσιάζονται πάμπολλοι κόνικλοι, ὅπως ἔχωσιν ἐπαρκῆ ποσότητα τοῦ μυελῶ αὐτῶν, πρώτης καὶ ἀσφαλοῦς πηγῆς ἰοῦ, τοῦ ὁποίου εἶναι γνωστὴ καὶ σταθερὰ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια.

Ἀφ' οὗ οὕτω προμηθευθῶσι τὸν ἰόν, παρασκευάζουσι αὐτὸν εἶτα διὰ τὰς ὑποδορεῖς ἐνέσεις εἰς τοὺς νοσοῦντας. Ἡ δὲ παρασκευὴ αὕτη γίνεται ἐν μικρῷ δωματίῳ τοῦ ὑπογείου. Πρὸ τοῦ παραθύρου εἶναι τράπεζα καὶ παρ' αὐτὴν εἰς βοήθους τοῦ Παστέρ· ἐπὶ τῆς τραπέζης κείνται δέκα ὑάλινα ποτήρια στεγανῶς κεκλεισμένα διὰ χάρτου, καὶ ἔχοντα ἐπικεκολλημένας ἐπιγραφάς. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα περιέχουσι τὸν παρασκευασθέντα ἰόν, εἰς οὗ τὴν παρασκευὴν ἀπαιτεῖται ἐργασία μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας περίπου.

Ἀπέναντι τοῦ παραθύρου πρὸς τὸν τοῖχον κείται καὶ ἄλλη τράπεζα, ἐν ἣ εἰσὶ θετειμένα μεγάλα ὑάλινα ἀγγεῖα, στεγανῶς ἐπίσης πεπωμασμένα. Ἐν τῷ μέσῳ ἐκάστου τούτων φαίνεται ἀνηρητὸν τεμάχιον ἐρυθρόφαιον, πεπλατυσμένον, μήκους πέντε ἢ ἕξ ὑφεκατομέτρων, ὁμοιάζον πρὸς ῥάκος ταινίας.

Τὰ τεμάχια ἐκεῖνα εἶναι οἱ μυελοὶ τῶν λυσοικῶν κόνικλων. Πριονίζοντες τὴν σπονδυλικὴν στήλην τοῦ ζῴου, ἐξάγουσι τὸν μυελὸν αὐτοῦ, ὃν κατατέμνουσιν εἰς μικρὰ τεμάχια· καὶ ταῦτα ἐμ-

βάλλουσιν εἰς τὰ ὑάλινα ἀγγεῖα, ἅτινα εἶναι πλήρη ξηροτάτου ἀέρος καὶ κωλύουσι τὴν εἰσχωρησιν κοινουροῦ. Οἱ μυελοὶ ἀποξηραίνονται, ἀποβάλλουσι βραδῶς καὶ κατ' ὀλίγον τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἣν θὰ διετήρουν ἐπὶ πολὺ, ἂν ἦσαν ἐκτεθειμένοι ἐν ὑγρῷ ἀέρι. Ὑπάρχει δ' ἐν τοῖς ἀγγείοις συλλογὴ ὀλόκληρος λυσοικῶν μυελῶν, ἀπὸ τῶν νωπῶν, τῶν αὐθημερὸν ἐξαχθέντων, μέχρι τῶν ἀπεξηραμένων τῶν ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐκτεθειμένων εἰς τὴν ἐπήρειαν τοῦ ἀέρος. Ὁ ἰὸς τῶν νωπῶν ἔχει τὴν μεγίστην δύναμιν· ὁ τῶν ἐξαχθέντων πρὸ τεσσάρων ἢ πέντε ἡμερῶν διατηρεῖ ἔτι ἰκανὴν ὀξύτητα· ἡ λυμαντικὴ δύναμις τοῦ ἰοῦ ἄρχεται ἐπαισθητῶς μειουμένη πέρα τῆς ἑκτῆς ἢ ἐβδόμης ἡμέρας, ὥστε τὴν δεκάτην εἶναι ἐλαχίστην.

Οὕτω δὲ ἡ δύναμις τοῦ ἐν ἐκάστῳ μυελῶ ἰοῦ εἶναι γνωστὴ καὶ ἐκ τῶν προτέρων ὠρισμένη.

Ἄλλὰ τὸ ἔργον δὲν ἐπερατώθη· ἀνάγκη προσέτι νὰ παρασκευασθῶσιν αἱ ὑποδορεῖς ἐνέσεις. Ὁ βοηθὸς τοῦ Παστέρ παρασκευάζει ταύτας κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Ἐξάγων μετὰ προσοχῆς ἐξ ἐνὸς ἀγγείου τὸν μυελόν, διὰ τοῦ νήματος ἐξ οὗ εἶναι ἀνηρητὸς, φέρει αὐτὸν ταχέως εἰς τὴν φλόγα λυχνίας οἰνοπνεύματος, ὅπως ἐξαφανίσῃ τὰ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐνυπάρχοντα τυχὸν μολύσματα. Ἐπειτα διὰ ψαλίδος, τὴν ὁποῖαν πυρῶνει ἐπίσης εἰς τὴν φλόγα, κατατέμνει τὸν μυελὸν εἰς τεμάχια μήκους ἡμισσεως ὑφεκατομέτρου περίπου, καὶ ταῦτα εἰς λεπτότερα καὶ τὰ ἐμβάλλει εἰς ἐν τῶν ὑαλίνων ποτηρίων. Ἐπὶ τῆς τραπέζης εὐρίσκονται καὶ μικρὰ ὑάλινα γάστραι κεκλεισμένα καὶ πεπληρωμένα δι' ἐστειρωμένου ζωμοῦ, ἐξ οὗ δηλαδὴ ἀφῆρηθη πᾶν ζωικὸν στοιχεῖον. Ὁ παρασκευαστὴς θραύει τὴν ἄκραν μιᾶς γάστρας καὶ διὰ σωληνιδίου ἐκμυζᾷ ὀλίγον ἐκ τοῦ ὑγροῦ, ὅπερ ἐμβάλλει ἀμέσως εἰς τὸ ποτήριον. Διὰ τοῦ ζωμοῦ ἐκείνου θά ἐγχυθῇ ὁ λυσοικῆς ἰὸς. Δι' ὑαλίνης ῥάβδου λειοῦται καὶ πτίσεται ὁ διὰ τοῦ ζωμοῦ βεβρεγμένος μυελός, καὶ ἀποτελεῖται οὕτως εἶδος γαλακτώματος, ἔχοντος ὑποκίτρινον χροιάν. Διὰ τούτου γίνεται ὁ ἐνοφθαλμισμός.

Ὅταν ἔχωσι χρεῖαν ὀξύτατου ἰοῦ, λαμβάνουσι μυελὸν νωπῶν, ὃν παρασκευάζουσι κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον, ὅταν δ' ἔχωσι χρεῖαν ἥττονος δυνάμεως λαμβάνουσιν ἀπεξηραμένον· ὅσον παλαιότερος ὁ μυελός, τόσῳ ὀλιγωτέρα ἡ δύναμις αὐτοῦ. Τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης ποτήρια περιέχουσιν ὑγρὰ παρασκευασμένα ἐκ μυελῶν μιᾶς μέχρι δέκα ἡμερῶν. Θετειμένα κατὰ τάξιν τὰ ποτήρια ταῦτα φέρουσι τὰς ἐπομένας ἐπιγραφάς: 28 Φεβρουαρίου, 1 Μαρτίου, 2 Μαρτίου, 3 Μαρτίου καὶ οὕτω καθεξῆς, ὃ ἐστὶν ἰὸς παρασκευασμένος ἐκ μυελῶ τῆς 28 Φεβρουαρίου, ἰὸς μυελῶ τῆς 1 Μαρτίου κλπ. δηλονότι περιέχουσιν ἕκαστον ἰόν δι-

αφόρου δυνάμεως. Πάντα δὲ ταῦτα γίνονται ἐν μεγίστῃ τάξει καὶ προσοχῇ ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμβῇ λάθος. Οἱ μυελοὶ εἶναι ἠριθμημένοι, καὶ τὰ ποτήρια φέρουσιν ἀντίστοιχον ἀριθμὸν. Τὸ ἐλάχιστον σφάλμα τοῦ παρασκευαστοῦ θὰ ἐπήνεγκε δεινότατα ἐπακόλουθα.

Παρασκευασθέντος τοῦ ἰοῦ, ἐναπολείπεται μόνον ὁ ἐνοφθαλμισμὸς αὐτοῦ. Γίνονται δ' οἱ ἐνοφθαλμισμοὶ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ σπουδαστηρίῳ τοῦ Παστέρ, συνεχόμενῳ πρὸς εὐρὺν ἀντιθάλαμον. Τὸ σπουδαστήριον τοῦ Παστέρ οὐδαμῶς εἶναι εὐρύχωρον· ἀπέναντι τῆς εἰσόδου ἔχει παράθυρον, βλέπον πρὸς τὸν κῆπον· δεξιᾶ εἶναι μία θερμάστρα, ἀριστερᾶ δὲ πλησίον ἐτέρου παραθύρου τὸ γραφεῖον τοῦ Παστέρ.

Κομίζονται τὰ ποτήρια, ἅτινα ἀποτίθενται ἐπὶ τινος τραπέζης, πρὸ τοῦ μεσαίου παραθύρου. Ὁ Παστέρ κρατεῖ ἀνὰ χεῖρας κατάλογον, περιέχοντα τὰ ὀνόματα τῶν νοσούντων. Εἰς πάντα δηχθέντα ὑπὸ λυσσῶντος κυνὸς ἐνοφθαλμίζεται ὁ ἴος ἀπαξ καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐπὶ δέκα συνεχεῖς ἡμέρας· ἐπειδὴ δὲ ὁ νέος ἐμβολιασμὸς· πρέπει νὰ ἐνέχη ἰὸν ὀξύτερον τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ, ἐμβολιάζονται οἱ πάσχοντες κατὰ σειράν. Πρῶτοι οἱ ἄρτι ἐλθόντες εἰς οὗς ἐνοφθαλμίζεται ὁ ἀσθενέστατος ἴος, μετ' αὐτοὺς οἱ τὴν προτεραιάν ἐμβολιασθέντες καὶ οὕτω καθεξῆς.

Αὐτὸς ὁ Παστέρ προσκαλεῖ τοὺς πάσχοντας. — Ἡ πρώτη σειρά, οἱ τελευταῖον ἐλθόντες! λέγει.

Τὴν προτεραιάν εἶχον ἐγγραφῇ εἰς τὸν κατάλογον ὁκτὼ Ἴταλοὶ ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Βοωνίας, συνοδευόμενοι ὑπὸ νεαροῦ συμπολίτου των ἱατροῦ, ὅστις διερμηνεύει τοὺς λόγους των. Ὡς πάντοτε σχεδὸν συμβαίνει, ἐφοβήθησαν μὴ προσβληθῶσιν ὑπὸ τῆς λύσσης, ὅτε εἶδον ὅτι ἔθιζαν αἱ ἀγελάδες, τὰς ὑποίας ταυτοχρόνως εἶχε δήξῃ ὁ λυσσῶν κυὼν· εἶχον δὲ δηχθῆ πρὸ τεσσαράκοντα ἡμερῶν. «Ἐρχονται ἴσως κατόπιν ἐορτῆς, ἐψήθυσεν ὁ Παστέρ σιγαλὰ εἰς τὸ οὖς τοῦ Ἴταλοῦ ἱατροῦ. «Ἄς ἴδωμεν ὅμως!» Πρῶτοι λοιπὸν προσήλθον νὰ ἐμβολιασθῶσιν οἱ Ἴταλοὶ ἐκεῖνοι.

Ὁ καθηγητὴς Γρανσέ ἐκάθητο παρὰ τὴν φέρουσαν τὰ ποτήρια τράπεζαν. Ὁ παρασκευαστὴς ἐξέλεξε τὸ ποτήριον τῆς 28 Φεβρουαρίου, τὸ περιέχον τὸν ἀσθενέστατον ἰὸν· πληρώσας δ' ἐκ τοῦ ὑγροῦ μικρὸν κλυστήρα τοῦ Πραβάζ, χωροῦντα ὀλιγώτερον τοῦ ἐνὸς κυβικοῦ ὑφεκατομέτρου, ἐνεχείρισε τοῦτον εἰς τὸν Γρανσέ.

Ἐπλησίασε τότε εἰς τῶν ἀσθενῶν, νέος τὴν ἡλικίαν. Γυμνωθείσης τῆς κοιλίας αὐτοῦ ὁ ἱατρὸς ἐκέντησε διὰ νυστηρίου τὸ δέγμα καὶ ἐνέχυσεν τὸ περιεχόμενον τοῦ κλυστήρος διὰ τοῦ κυφελώδους ἰστοῦ. Ἐντὸς δύο δευτερολέπτων ἐγένετο ὁ ἐμβολιασμὸς. Ἄλλος τώρα! Ὁ μικρὸς κλυστήρ πληρωθεὶς καὶ πάλιν, ἐκενώθη τάχιστα κατὰ τὸν

αὐτὸν τρόπον. Μετὰ τοὺς Ἴταλοὺς προσήλθον Ῥῶσοι, Γάλλοι.

— Ἐτελειώσαμεν, εἶπεν ὁ Παστέρ. Ἡ δευτέρα σειρά τώρα.

Τὸ ποτήριον ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ φέροντος χρονολογίαν 1 Μαρτίου, τοῦ περιέχοντος τὸν κατὰλληλον ἰὸν πρὸς δεῦτερον ἐνοφθαλμισμὸν.

— Ἀπὸ ποῖον μέρος σᾶς ἐμβολίασα χθές; ἠρώτησεν ὁ Γκρανσέ τὸν πρῶτον κληθέντα.

— Ἀπὸ τὸ δεξιῖ, ἀπεκρίθη ῥωμαλέος γέρον, δηχθεὶς ὑπὸ κυνὸς πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος.

— Γυρίσατε λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἀριστερόν.

Καὶ ἐν ῥίπῃ ὀρθαλοῦ ἐνοφθαλμισε τὸν ἰὸν, ὁ δὲ γέρον ἀπήλθε μειδιῶν εὐθύμως. Γίνεται δ' ὁ ἐνοφθαλμισμὸς τὴν μίαν ἡμέραν δεξιόθεν τοῦ ὀμφαλοῦ, τὴν δ' ἐτέραν ἀριστερόθεν, πρὸς ἀποφυγὴν ἐρεθισμοῦ τοῦ δέρματος ἐκ τῶν ἄλλεπαλλήλων ἐν τῷ αὐτῷ μέρει ἐνέσεων. Ἐνοφθαλμίσθη ὁ ἴος καὶ εἰς τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν δευτέραν σειράν.

Ἡ πρόσκλησις ἐξακολουθεῖ. Τρίτη σειρά. Ποτήριον τῆς 2 Μαρτίου. Πολλὰ παιδιὰ ἐν τῇ σειρά τούτῃ, καὶ ἐπομένως πολλοὶ κλαυθμηρισμοὶ.

Τὸ παιδίον ἀνθίσταται, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον ὁ ἐνοφθαλμισμὸς γίνεται διὰ χειρὸς ἀσφαλούς· αἱ κραυγαὶ διπλασιάζονται.

— Ἐ, πέρασε πλέον! λέγει ὁ Παστέρ πρὸς τὸν μικρὸν, θωπεύσας αὐτόν. Καὶ ἀνοίξας συρτάριον περιέχον χαλκᾶ κέρματα ἔλαβέ τινα καὶ τὰ ἔδωκεν εἰς τὸ παιδίον. Τρέχα τώρα νὰ πάρης γλυκὰ, προσέθηκε, καὶ νὰ γυρίσης αὔριον νὰ σοῦ δώσω καὶ ἄλλα.

Καὶ τὸ συρτάριον ἠνοίχθη πολλακίς πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν.

Ἐν γένει οἱ ἐνήλικοι φαίνεται, ὅτι οὐδαμῶς αἰσθάνονται πόνον τινὰ ἐκ τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ· ἄλλως δὲ συνίσταται οὗτος εἰς ἀπλήν ἀμυχήν τοῦ δέρματος καὶ κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ πρὸς προφύλαξιν τῆς εὐλογίας ἐνοφθαλμισμοῦ. Τινὲς ὅμως φαίνονται λίαν πεφοβημένοι, ὅταν τὸ πρῶτον προσέρχονται· ἄλλοι τούτων εἶναι κάτωχοι καὶ συστήλλουσι τὰ χεῖλη, ἄλλοι συνοφρουοῦνται. Μετὰ τὸν δεῦτερον ὅμως καὶ τρίτον ἐνοφθαλμισμὸν, οὐδόλως ταράσσονται πλέον. Παῖδες καὶ κοράσια προσέρχονται πρὸς τὸν ἱατρὸν ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς. Εἰς ἀγιοῦπαις δωδεκαετῆς τὴν ἡλικίαν εἶχεν ἀπογυμνώσῃ τὴν κοιλίαν του· τὸ νυστήριον εἶχεν εἰσχωρήσῃ ἐν ὑφεκατόμετρον εἰς τὸ δέγμα του, ὅτε εἶδε φεύγοντα ἕνα τῶν συντρόφων του.

— Βρέ καρτέρα με! ἀνέκραξε πάση δυνάμει, ἐν ᾧ διὰ τοῦ κλυστήρος ἐγένετο ἡ ἐνεσις. Περαιτωθείσης δὲ ταύτης, ἐζώσθη ἐν μεγίστῃ σπουδῇ, καὶ τὸ ἔβαλεν εἰς τὰ τέσσαρα, τὸ δὴ λεγόμενον. Προδήλως δὲν ἠσθάνθη πόνον.

— Κάποιος λείπει ἀπὸ αὐτὴν τὴν σειράν, εἶ-

πεν ὁ Παστέρ, ὅστις ἐκάστοτε παρατηρεῖ μετὰ προσοχῆς τὸν κατάλογον.

Ἀληθῶς, τυχλαίπωρός τις γραῖα, στενοχωρηθεῖσα ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ εἶχε λιποθυμήσῃ. Τὴν ἐξήγαγον πάραυτα εἰς τὴν αὐλὴν, ὅπου συνήλθεν εἰς ἐκυτὴν. Τὸ ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ παντοθαπὸν πλῆθος τῶν νοσοῦντων καὶ τῶν συγγενῶν αὐτῶν, ἡ ὁσμὴ τῶν φαρμάκων, ἐξάλισεν τὴν ἀσθενῆ ἐκείνην γραῖαν, ἣτις θὰ εἶχε τοῦλάχιστον ἐξήκοντα πέντε ἐτῶν ἡλικίαν. Προσῆλθεν ὁμως μετ' ὀλίγον, τὸ νυστήριον ἐκέντησε τὸ δέρμα της, ἀνεπαίσθητος μορφασμός συνετάραξε τὰς ρυτίδας τοῦ προσώπου της, καὶ ἀπῆλθεν ἡσυχωτέρα ἢ πρῖν.

Ἐρθάσκαμεν εἰς τὴν τελευταίαν σειράν· οἱ ἀσθενεῖς ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας ὑπέστησαν ἐννέα ἐνοφθαλμισμούς, ὧν οἱ τελευταῖοι περιεῖχον ἰὸν ὀξύτατον. Ἐπρόκειτο λοιπὸν νὰ ἐνοφθαλμισθῇ εἰς αὐτοὺς ἰὸς πολλῶ ἰσχυρότερος τοῦ ἐν τῷ στέλῳ τοῦ δῆξαντος αὐτοὺς κυνός. Πάντες εἰσὶ φαιδροὶ καὶ μετὰ χαρᾶς προδήλου προσέρχονται πρὸς τὸν ἰατρόν. Καὶ δικαίως χαίρουσι, διότι τοῦ λοιποῦ οὐδένα ἔχουσι φόβον τῆς λύσεως.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην 70 περίπου ἀσθενεῖς προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Παστέρ, ὁ δὲ ἰατρός Γρανσέ ἀπὸ τῆς ἐνδεκάτης καὶ δέκα λεπτῶν πρὸ μεσημβρίας μέχρι τῆς μεσημβρίας καὶ εἴκοσι λεπτῶν ἐποίησαν 70 ἐνοφθαλμισμούς. Καὶ τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται καθ' ἐκάστην μετὰ πολ-
λοῦ ζήλου, ἀκριβείας καὶ ὑπομονῆς.

ΘΑ ΓΕΙΝΗ· ΗΘΟΠΙΟΣ

Πᾶσαι αἱ Μοῖραι εἶχον συνέλθῃ περὶ τὸ λίαν νηπίου τινός.

Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἤκουον ἐν συγκινήσει καὶ σεβασμῷ τὰς προρρήσεις των:

«Παιδίον, θὰ γείνης μέγας, ὠραῖος, θὰ φορέσης χρυσοῦν διάδημα· θὰ γείνης ἥρωας, τὸ πλῆθος θὰ σ' ἀνευφημήσῃ καὶ οἱ θαυμασταὶ σου θὰ σύρωσιν ἐνθουσιώδεις τὸ ἄρμα σου· θὰ κάμης τοὺς λαοὺς νὰ γελοῦν, νὰ κλαίουν, νὰ τρέμουν, νὰ φρίσσουν· οἱ ποιηταὶ θὰ σκορπίσουν τοὺς μαργαρίτας αὐτῶν πρὸ τῶν ποδῶν σου· διὰ τῆς λύρας των θὰ ὑμνήσουν τὴν δόξαν σου... Ὁ ἀγαπηθῆς ὑπὸ ἑκατὸν ἠρωίδων. Τὸ δηλητήριο καὶ τὸ ἐγγχειρίδιον θὰ ὦσι ἀνίσχυρα κητὰ σοῦ. Ἡ φήμη σου θὰ διέλθῃ τὰ ὄρη καὶ τοὺς ὠκεανούς.

Ἡ μήτηρ συγκεινημένη ἐγονυπέτησε ὅπως εὐχαριστήσῃ τὴν Μοῖραν... Ἀλλ' ἡ θύρα ἠνοίχθη βιαίως, καὶ ἡ Μοῖρα τῆς ἀθανάτου δόξης ἐπεφάνη.

— Δὲν δύναμαι ν' ἀφαιρέσω τὰ δῶρα τῶν ἄλλων ἀδελφῶν μου· ἀλλὰ διὰ νὰ σὰς τιμωρῆσω διότι μ' ἐλημονήσατε, ἰδοὺ τί προλέγω:

«Τὰ χρυσὰ διαδήματα θὰ εἶναι ἀπὸ ναστόχαρτον· θ' ἀγαπήσῃ, θὰ κλαύσῃ, θὰ γελάσῃ, ἀλλὰ διὰ ξένης θελήσεως. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπευφημοῦντες αὐτὸν θὰ τῷ ἀρνηθοῦν τὴν ἐκτίμησιν, τὴν ὑποῖαν ἀπονέμουν εἰς τοὺς κοινούς πολίτας. Ἀφ' οὗ φθάσῃ εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης, ὁ λαός, τοῦ ὁποῦ θὰ εἶναι τὸ εἶδωλον, θὰ τὸν κατακημίσῃ καὶ φρίσσοντα ἀκόμη ἀπὸ τὰς ἐπευφημίας τῆς προτεραίας, θὰ τὸν σύρῃ ὀπίσω τοῦ ἄρματος τοῦ νέου ἥρωος. Ἡ δάρμη θὰ μαραινθῇ διὰ παντός ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, θ' ἀποθάνῃ δὲ περίλυπος, λησμονημένος καὶ δὲν θ' ἀφήσῃ τίποτε τίποτε κατόπιν του...»

— Τί θὰ γείνη λοιπὸν; ἀνέκραξεν ἔντρομος ὁ πατήρ.

— Θὰ γείνη ἠθοποιός!

Τότε ἡρέμα ἀνηγέρθη ἡ Μοῖρα τοῦ θανάτου.

— Παιδίον, ἐγὼ θὰ σ' ἐκδικήσω. εἶπε· μετὰ τὸν θανάτὸν σου ὁ ἠθοποιός ὅστις θὰ σε διαδεχθῇ, θὰ συντριβῇ ὑπὸ τὸ βῆρος τῆς ἀναμνησεώς σου!..

(Sarah Bernhard)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Νέα Ὑόρκῃ συνετελέσθη ἐσχάτως ἔργον δημοτικῶν χρησιμωτάτων, ἀλλὰ καὶ πολυδάπανον. Κατεσκευάσθη δεξαμενὴ τεραστίου μεγέθους πληρουμένη ὕδατος θαλασσίου, δι' οὗ κατασθένονται αἱ πυρκαϊαί, κηταβρέχονται πᾶσαι αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως καὶ καθαρίζονται αἱ ὑπόνοιαι αὐτῆς. Ἡ δεξαμενὴ αὕτη κυκλικοῦ σχήματος καὶ ἐκ μεγάλων λίθων ἐκτισμένη ἔχει διάμετρον 30 μέτρων, ὕψος 106, καὶ χωρητικότητι 54.480 κυβικῶν μέτρων· τὸ πάχος τοῦ κτισματός ἐνε 6 μέτρων· ἀντλία 1750 ἵππων δυνάμειος ἐργάζονται πρὸς πλήρωσιν αὐτῆς. Ἐκ τῆς δεξαμενῆς ταύτης ἀναχωροῦσι σωλήνες διαμέτρου 203—507 χιλιόμετρον, διοχετεύοντες τὸ ὕδωρ πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις. Τὸ τεράστιον τοῦτο κτίριον καὶ ὁ τρόπος τῆς διοχετεύσεως καὶ χρήσεως τοῦ ὕδατος ἐξησφάλισεν τὴν Νέαν Ὑόρκην ἀπὸ τῶν πυρκαϊῶν, χορηγεῖ δὲ καὶ ἄφθονον ὕδωρ, χρησιμεῖον τὰ μέγιστα πρὸς βελτίωσιν τῶν ὄρων τῆς ὑγιεινῆς, καὶ αὐτῶν τῶν ἀποκέντρων καὶ τῶν μάλιστα ἀκαθάρτων συνοικιῶν τῆς πόλεως.

Κατὰ τὴν ἀρτίως δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν τῆς κατατάξεως τῆς ἐν Πηρισίοις Ἑθνικῆς βιβλιοθήκης ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀναγνωστῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ ἀνήλθεν εἰς 131 χιλιάδας, τῶν δὲ ἀναγνωσθέντων βιβλίων εἰς 368000. Ὁ ἑλικὸς ἀριθμὸς τῶν βιβλίων, ὅσα περιέχει ἡ Ἑθνικὴ βιβλιοθήκη εἶναι 2200000. Ὑπελογίσθη δὲ ὅτι τὰ μὲν εἰς μέγα σχῆμα βιβλία κατέχουσι χωρὸν 5232 μέτρων, τὰ εἰς τέταρτον (ἦτοι εἰς τὸ σχῆμα τῆς «Ἐστίας») 5298 μέτρων, καὶ τὰ εἰς ὄγδοον ἢ μικρότερον σχῆμα 23494 μέτρων.